

17. Пономаренко Е. В. Стимулирование и поддержка малого предпринимательства в регионе / Е. В. Пономаренко // Менеджер. Вісник Донецької державної академії управління. – 2000. – № 2 (9). – С. 62–67.

Надійшла 10.04.2011

УДК [339]982:669.1:622.012(477)

В. П. ВОЛКОВ

Запорізький національний університет

Л. А. ГОРОШКОВА

Нікопольський інститут ЗНУ, м. Запоріжжя

ЕКОНОМІЧНИЙ ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СВІТОВІЙ ТА ВІТЧИЗНЯНІЙ МЕТАЛУРГІЇ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В статті розглянуто процеси глобалізації у світовій металургії, проаналізовано вплив цих процесів на розвиток гірничо-збагачувальних підприємств в Україні, запропоновано подальші шляхи розвитку вітчизняної металургії.

In article processes of globalization in world metallurgy are considered, influence of these processes on development of the ore dressing enterprises in Ukraine is analysed, the further ways of development of domestic metallurgy are offered.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, ефективність діяльності, гірничо-збагачувальні підприємства.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Глобалізація економічного розвитку впливає з глибокої взаємозалежності складових частин світового господарства, з його єдності та цілісності, що посилюється в умовах широкого розгортання інтернаціоналізації виробництва й обігу, інтенсифікації інтеграційних процесів. Основною рушійною силою економічного розвитку країн в умовах глобалізації є потужні інтегровані корпоративні структури. Аналіз світового досвіду показує, що чим важливіша галузь для економіки країни, тим швидше створюються ефективно працюючі структури нового типу, уособлюючи новий тип економічних відносин і новий економічний механізм управління. Тому існує об'єктивна необхідність вивчення впливу глобалізації світової металургії, де процеси концентрації капіталу і промислової інтеграції в металургії тривають вже понад півтора століття на інтеграційні процеси у металургійній галузі України, яка є стратегічно важливою для країни. Невід'ємною складовою гірничо-металургійного комплексу України є гірничо-збагачувальні підприємства, тому що вони у складі гірничо-металургійного комплексу країни виробляють близько 27% ВВП та приносять близько 40% валютних надходжень. Крім того, Україна входить до десятки країн світу за обсягами запасів залізної руди та її видобутку.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Зазначимо, що дана тематика була предметом вивчення багатьох закордонних і вітчизняних фахівців, огляд цих робіт наведений у роботах [1–2]. Науковцями досліджувались механізми підвищення ефективності інноваційної діяльності в металургії, світові процеси глобалізації ринків металопродукції в умовах кризи, питання створення, фінансові та організаційні аспекти функціонування корпоративних структур та вертикально інтегрованих об'єднань в металургії України, проблеми використання переваг злиттів та поглинань у процесі інтеграції українського гірничо-металургійного комплексу у світовий економічний простір. Однак недостатньо вивченим є питання впливу інтеграційних процесів у гірничо-металургійному комплексі на показники діяльності та рівень конкурентоспроможності гірничо-збагачувальних підприємств України.

Формування цілей статті. Найважливішою рисою сучасного світового розвитку є процес подальшої глобалізації світової економіки, тому експортоорієнтовані галузі української економіки, до яких належить і металургія, першими відчули вплив цих процесів. Тому метою статті є дослідження впливу глобалізаційних процесів на показники діяльності гірничо-збагачувальних підприємств України та їх взаємозв'язку з можливістю та необхідністю забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної чорної металургії на світовому ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В даний час на світовому ринку функціонують величезні інтегровані структури, які використовують найсучасніші технології виробництва та управління і мають у своєму розпорядженні суттєві фінансові та сировинні ресурси. Щоб конкурувати в таких умовах на світовому ринку, українським підприємствам необхідно відповідати вимогам цього ринку. Інтегровані корпоративні структури надають суттєві переваги підприємствам, які входять до їх складу і в ситуації економічної стабільності та піднесення, і тим більш в ситуації економічної кризи.

Інтеграція може відбуватись на мікро- або макрорівні, вона може бути вертикального, горизонтального або конгломератного типів. Процеси концентрації капіталу і промислової інтеграції в металургії тривають вже понад півтора століття. Але у чорній металургії ці процеси йдуть дещо повільніше

– ринкова частка десяти найбільших у світі компаній-виробників сталі у сукупності складає 30 %, а п'яти – лише 19% [3]. Особливості інтеграційних процесів у світовій та вітчизняній чорній металургії розглядалися автором у роботах [1, 2]. Так у [1] були проаналізовані основні тенденції злиттів та поглинань у світовій металургії, а у [2] розглянутий взаємозв'язок глобалізаційних процесів у світовій та вітчизняній чорній металургії.

На сьогоднішній день економічні переваги вертикальної інтеграції у чорній металургії доведені практикою. І переваги ці наступні:

1. Можливість забезпечення стійкого фінансового стану металургійних підприємств. Цього можна досягти, з одного боку, за рахунок економії на сировинних ресурсах, з іншого – за рахунок можливості забезпечити ритмічну та безперебійну роботу металургійних підприємств за рахунок забезпечення їх сировиною. Яскравий приклад тому – “Метінвест Холдинг”.

2. Ефекти синергії, що дає можливість отримати кінцевий економічний результат більший, ніж в разі діяльності окремих підприємств.

3. Ефект масштабу, який дає можливість збільшувати прибутковість діяльності не з використанням цінових регуляторів, а за рахунок збільшення обсягів виробництва та більш ефективного використання факторів виробництва.

4. Наявність інвестиційних ресурсів, які можуть бути використані для фінансування інноваційного розвитку не разового, а регулярного характеру, у т.ч. і масштабні проекти.

У західній металургії інтеграція здійснюється шляхом злиттів, поглинань та консолідації, тобто створення альянсів, перевагами яких є використання ефекту економії на масштабі, наближення до джерел сировини та ринків збуту.

Що стосується ринку злиттів та поглинань України, то протягом 2000–2010 років найбільша кількість угод злиттів та поглинань відбулося у гірничо-металургійному комплексі (ГМК). Так, у 2005 році обсяг злиттів та поглинань у ГМК України склав 4,7 млрд. дол., у 2006 році – 2,7 млрд. дол., рекордним став 2007 рік – 7,2 млрд. дол. У зв'язку із кризою обсяг злиттів та поглинань знизився у 2008 році до 1,6 млрд. дол., у 2009 відбулося подальше зниження обсягів – до 1,12 млрд. дол. За попередніми даними, загальний обсяг злиттів та поглинань в Україні у 2010 році оцінюється у 7 млрд.дол., з яких 5 млрд. дол. – належать ГМК України [4].

На українському металургійному ринку найбільшими власниками металургійних підприємств є: “Метінвест Холдинг” (75% акцій належать промислово-фінансовій групі “Систем Кепітал Менеджмент” – ПФГ “СКМ”), “Mittal Steel”, “Evraz Group”, “Індустріальний Союз Донбасу” та “Інтерпайп”. У чорній металургії України віддається перевага вертикальній інтеграції як у напрямку наближення до джерел сировини, так і ринків збуту.

У табл. 1 наведені дані власних розрахунків щодо частки ринку найбільших компаній на ринку чорних металів України.

Як бачимо, у чорній металургії України у 2004–2005 відбувався процес монополізації ринку, але спад виробництва та криза у наступні 2006–2008 роки призвели до уповільнення цих процесів. У 2009 році у зв'язку із збільшенням виробництва та обсягів продажу на зовнішньому та внутрішньому ринку призвів до повернення тенденцій переходу від конкурентного до олігопольного ринку.

В кінці 2010 року “Метінвест Холдинг” отримав дозволи антимонопольних органів на економічну концентрацію ПАТ “Ілліч Сталь” та ПАТ “Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча” (завершена угода про придбання у власність контрольного пакету акцій).

Протягом аналізованих років частка Маріупольського металургійного комбінату ім.Ілліча складала у 2004 році – 15,48%, у 2005 році – 19,81%, у 2006 році – 16,28%, у 2007 році – 15,53%, 2008 році – 13,51%, у 2009 році – 14,42% (тобто комбінат входив у п'ятірку лідерів галузі).

Як бачимо, у металургійному комплексі України основними конкурентами є “Міттал Стіл Кривий Ріг”, “МК Азовсталь” та “ММК ім.Ілліча”, усі вони є поглинутими. Динаміка змін частки ринку цих підприємств протягом 2004–2009 років свідчить про те, що в ситуації кризи ці підприємства працювали ефективніше, ніж ті, що не є поглинутими.

Аналітики прогнозують, що у металургії найближчим часом буде досягнутий такий рівень консолідації, за якого більше половини галузі буде контролюватись найбільшими десятима компаніями-гігантами, які досягнуть світового лідерства, перш за все за рахунок створення виробництва повного циклу. Аналогічні тенденції слід очікувати і у гірничо-металургійному комплексі України, до складу якого належать і гірничо-збагачувальні підприємства.

Україна має великий потенціал як металургійна держава, вона має відповідні природні ресурси, масштабні виробничі потужності. Чорна металургія завжди належала до галузі, у структурі собівартості продукції якої переважають ресурсні витрати. Так, в структурі собівартості виробництва чавуну 46% займають витрати на залізородну сировину, флюси і феросплави, а 45,3 – енерговитрати [5]. Таким чином вартість металопродукції суттєво залежить від вартості сировини, тому розвитку сировинної бази чорної металургії України необхідно приділяти достатньо уваги. Україна входить до першої десятки країн у світі за обсягами запасів залізної руди та її видобутку. Україна має одні з найбільших обсягів як розроблюваних

запасів: 30 млрд. т (20% від світових запасів) або 9 млрд. т. у перерахунку на умовні тони заліза (12,3% від світового обсягу), так і розвіданих запасів сирової залізної руди: 68 млрд. т. (20% від світових запасів) або 20 млрд. т. в умовних тонах заліза (12,5% від світового обсягу). Що стосується видобутку, то його обсяг у 2008 році становив 80 млн. т. (3,6% від світового рівня – шосте місце у світі), а експорт склав 22,8 млн. т. (2,6% – шосте місце у світі) або 2,0 млрд. дол. (2,9% – восьме місце у світі) [6].

Таблиця 1

Частки ринку найбільших компаній на ринку чорних металів України

Підприємство	Частка ринку, %					
	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
<i>Арселор Міттал МК Криворіжсталь</i>	17,14	15,28	16,29	16,33	14,83	15,55
<i>Ілліч-Сталь ВАТ Маріупольський МК ім. Ілліча</i>	15,48	19,81	16,28	15,53	13,51	14,42
<i>“Метінвест Холдинг” (ПФГ “СКМ”)</i>						
МК “Азовсталь”	15,73	17,13	14,17	14,22	14,25	16,96
СП “Метален”	5,81	5,15	4,92	3,95	3,68	5,75
Єнакіївський металургійний завод	5,35	4,28	4,01	4,45	5,70	6,62
Макіївський металургійний завод	2,42	2,13	3,29	3,80	3,77	2,1
Разом	29,31	28,69	26,39	26,42	27,4	31,43
<i>“Індустріальний Союз Донбасу”</i>						
Алчевський меткомбінат	7,25	7,03	6,99	7,78	10,28	10,88
Дніпропетровський меткомбінат ім. Ф.Е.Дзержинського	6,05	6,53	6,51	6,86	6,86	10,13
Разом	13,29	13,56	13,50	14,64	17,14	21,01
<i>ВАТ “Запоріжсталь”</i>						
<i>ВАТ “Запоріжсталь”</i>	11,98	11,02	9,98	8,46	8,43	9,68
<i>“Evraz Group”</i>						
Дніпропетровський металургійний завод ім.Петровського	2,49	2,70	2,60	2,78	2,57	3,09
<i>ПФГ “Приват”</i>						
ВАТ Дніпропетровський завод ім.Комінтерну	0,60	0,55	0,59	0,63	0,57	0,38
<i>Група “Енерго”</i>						
ВАТ Донецький металургійний завод	3,21	1,93	7,12	8,36	8,67	0,54
ВАТ Донецьксталь	0,55	0,43	0,61	0,41	0,30	0,30
Разом	3,76	2,36	7,73	8,77	8,97	0,84
<i>Інші підприємства</i>						
Разом	5,96	6,04	6,64	6,44	6,58	3,60
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

На світовому сировинному ринку вже на початку 2000 років став відчутний дефіцит ресурсів і корпорації почали здійснювати експансію в сировинні сектори економіки. В цей час в Україні відбувались інші процеси. Активізація попиту на світовому ринку чорних металів у середині 90-х років суттєво

підвищила рентабельність вітчизняної чорної металургії, яка була і залишається експортоорієнтованою. Це і було причиною підвищеної зацікавленості приватного сектора до цих підприємств, які були переважно у державній власності, а динаміка цього процесу така: якщо у 1992 році 88,6% підприємств галузі були у державній власності (вони виробляли 92,5% металопродукції), то у 1995 році – навпаки, 53,3% вже були у приватній власності і виробляли більше половини продукції галузі, до 2000 року частка приватної власності збільшилась до 93%, а обсяг виробництва – до 86%. Однак, як і в більшості галузей, в металургії приватизація очікуваного піднесення економіки не дала – сталася зміна власників підприємств, монополія перетворилася з державної у приватну, але все пройшло без зміни методів управління. Не дивлячись на зміну форми власності, як і у радянські часи держава продовжувала забезпечувати металургійні підприємства дешевою сировиною, бо сировинна база металургії довгий час вважалася “придатком” і залишалася у державній власності. Тільки у 2002–2004 роках в Україні, як і у всьому світі, відчутно загострилися проблеми дефіциту сировинних ресурсів у чорній металургії. В Україні це було пов’язано із приватизацією підприємств “Укррудпрому” і нові приватні власники підприємств-постачальників залізорудної сировини відмовились від постачань сировини металургійним підприємствам за заниженими цінами і вартість сировини почала зростати високими темпами. Все це і призвело до того, що контроль над цінами на залізорудну сировину мали змогу здійснювати ті промислово-фінансові групи (ПФГ), яким належали ці ресурси, а саме – “Приват”, “СКМ” та “Смарт груп”. Таким чином, практика довела доцільність і переваги створення вертикально інтегрованих структур у чорній металургії.

ПФГ “СКМ”, якій належить 75% акцій “Метінвест Холдингу”, одна з перших активно інтегрувала підприємства металургійного циклу – від шахт з видобутку коксівного вугілля, коксохімічних підприємств, гірничо-збагачувальних комбінатів, виробників вогнетривів і флюсів, постачальників металобрухту до металургійних комбінатів, які виготовляють кінцеву продукцію.

Аналогічним чином діяла ФПГ “Приват”, яка також сконцентрувала у групі гірничо-збагачувальні підприємства (50% Криворізького залізорудного комбінату, Таврійський ГЗК, Орджонікідзевський та Марганецький ГЗК (доречі, монополісти з видобутку марганцю)), Запорізький та Стаханівський заводи феросплавів та Дніпровський металургійний завод ім.Комінтерну.

На сьогодні усі гірничо-збагачувальні підприємства України входять до складу наступних промислово-фінансових груп та об’єднань:

1. Промислово-фінансова група “Систем Кепітал Менеджмент” (володіє 75% акцій “Метінвест Холдингу”) у своєму складі має наступні підприємства: Північний ГЗК, Інгuleцький ГЗК, Центральний ГЗК, Криворізький залізорудний комбінат. Крім того, до складу “Метінвест Холдингу” входить ВАТ “ПВП Кривбасвибхпрому”.

2. Промислово-фінансова група “Приват” у своєму складі має Південний ГЗК, Орджонікідзевський ГЗК, Марганецький ГЗК, 50% акцій Криворізького залізорудного комбінату.

3. Промислово-фінансова група “Фінанси і кредит” придбала Полтавський ГЗК.

4. Компанія “Evraz Group” має у своєму складі ВАТ “Суша балка” та 50% акцій Південного ГЗК.

5. ВАТ “Запоріжсталь” має частковий контроль за діяльністю ВАТ “Запорізький залізорудний комбінат”.

6. Компанія “Арселор Мітал Кривий Ріг” має у своєму складі Новокриворізький ГЗК.

Основні показники щодо частки ринку цих ПФГ, розраховані автором, наведені у таблиці 2.

Як бачимо, найбільша частка залізорудної сировини виробляється на підприємствах, які входять до складу “Метінвест Холдингу” – 60% ринку. У виробництві залізорудного концентрату в Україні частка “Метінвест Холдингу” складає 55%, окатишів – 57%. За підсумками 2009 року частка компанії у постачанні окатишів та товарного концентрату склала близько 60%, за попередніми підсумками 2010 року ця частка збільшилась до 80%. Тобто “Метінвест Холдінг” – це практично монополіст на ринку залізорудної сировини. Крім того, сировинні підрозділи компанії у 2009 році рентабельність по ЕВІТДА мали на рівні 44,4%, у той час, як рентабельність по виробництву сталі та прокату склала всього 9,6% [7].

На мій погляд, такий високий рівень рентабельності пов’язаний з тим, що середня ціна рудного концентрату в Україні протягом 2004–2008 років зросла майже в 5 разів – з 25 до 120 доларів за тону, в той же час як експортна ціна металопрокату зросла у 2,2 рази – з 400 до 900 доларів за тону.

“Метінвест Холдінг у 2009 році, в порівнянні з 2008 роком, збільшив обсяг виробництва сирової сталі з 8,2 млн.т до 9,2 млн.т, а після поглинання Маріупольського меткомбінату ім.Ілліча у 2010 році цей обсяг збільшився до 13,6 млн. т. Аналогічним чином зросли обсяги виробництва прокату з 6,2 млн. т у 2008 році, до 9,5 млн. т у 2009 році і 13 млн. т – у 2010 році [8].

Якщо порівняти ситуацію на підприємствах ФПГ “ІСД” чи, ВАТ “Запоріжсталь”, то протягом вказаних років ці підприємства працювали на рівні, значно нижче виробничих можливостей та ринкового попиту. Причини цього – відсутність у цих підприємств власної рудної бази.

Обсяг постачань залізорудної продукції на внутрішній ринок за 8 місяців 2010 року склали 22,2 млн. т, що на 18,7% більше, ніж обсяги постачань за аналогічний період 2009 року. На експорт відвантажено 22,39 млн. т, що на 29,6% більше, ніж за 8 місяців 2009 року.

Імпорт залізорудної сировини за 8 місяців 2010 року скоротився на 1,102 млн. т до 1,722 млн. т.

Сировину імпортували з Росії Маріупольський комбінат ім. Ілліча – 1,176 млн. т, Дніпровський металургійний комбінат ім. Ф.Е. Дзержинського – 308 тис. т, Алчевський меткомбінат – 178 тис. т, Дніпропетровський металургійний завод ім. Петровського – 40 тис. т, ВАТ “Запоріжсталь” – 20 тис. т [9]. Тобто імпортують знов таки ж підприємства, які не мають власної рудної бази.

Таблиця 2

**Частка ринку найбільших компаній у гірничо-збагачувальному комплексі України
у 2004 – 2009 роках**

Підприємство	Частка ринку, %					
	2004 рік	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік
<i>ПФГ “СКМ” (“Метінвест Холдинг”)</i>						
“Північний ГЗК”	24,26	31,52	27,30	33,11	28,82	25,57
“Інгулецький ГЗК”	14,01	13,13	13,91	13,40	17,75	19,10
“Центральний ГЗК”	10,47	14,91	12,67	12,10	12,72	9,93
“Криворізький залізрудний комбінат”	6,81	5,48	5,85	4,57	5,44	4,91
Разом	55,55	65,04	59,73	63,18	64,73	59,51
<i>ПФГ “Приват”</i>						
“Південний ГЗК”	8,30	8,73	10,29	12,89	12,72	9,27
“Орджонікідзевський ГЗК”	8,35	3,34	4,74	3,51	2,05	5,38
“Марганецький ГЗК”	8,40	3,41	4,17	3,26	1,73	1,16
“Криворізький залізрудний комбінат” (50%)						
Разом	25,05	15,48	19,2	19,66	16,5	15,81
<i>“Ferrexpo Plc.”</i>						
“Полтавський ГЗК”	15,16	14,83	15,50	12,57	12,65	17,45
<i>ВАТ “Запоріжсталь”</i>						
“Запорізький залізрудний комбінат”	2,80	2,73	3,07	2,49	3,76	4,59
<i>“Evraz Group”</i>						
“Суша балка”	1,45	1,91	2,51	2,09	2,36	2,19
“Південний ГЗК” (50%)						
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Якщо розглядати ситуацію у жовтні 2010 року, то металургам потрібно 515 тис. т аглоруди, 1,565 млн. т концентрата, 390 тис. т агломерата, 1,020 млн. т окатишів, планується, що ці потреби будуть задоволені повністю, а по імпорту буде завезено 80 тис. т аглоруди, 50 тис. т концентрату та 30 тис. т агломерату [9].

Таким чином, в ситуації постійного зростання цін на сировину та паливно-енергетичні ресурси є укріплення вертикальної інтеграції у металургії України. Це дозволить металургійним підприємствам формувати ефективну політику цінової конкуренції за рахунок оптимізації своїх витрат на всіх стадіях металургійного циклу – від видобутку руди, її збагачення, постачання на меткомбінати, наступної виплавки сталі та виробництва прокату до збуту готової продукції. Тобто економічна ефективність буде досягнута не за рахунок збільшення відпускних цін, а за рахунок цінової конкурентоспроможності продукції. Саме така можливість була майже втрачена вітчизняними металургами останніми роками. Дослідження показало, що більшість “Метінвест Холдинг” та “Приват” такі можливості на сьогодні не реалізують, вони отримують найбільші прибутки саме на стадії виробництва залізрудної сировини.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Розробляючи стратегію розвитку гірничо-збагачувального комплексу України слід враховувати наступні особливості галузі.

1. Це галузь із вторинним попитом на продукцію, тому що в технологічних ланцюгах гірничо-збагачувальні підприємства є первинними ланками.
2. Відсутність рівноваги на ринку – пропозиція продукції майже ніколи не співпадає з попитом на неї.
3. Безпосередня залежність економічної безпеки підприємств галузі від рівня прибутковості їх діяльності.

4. Видобуток і переробка мінеральної сировини завжди вважалися ризикованими сферами вкладання інвестицій та тривалим терміном їх окупності, що стримує інвестиційні процеси у цій галузі.

5. Низька конкурентоспроможність продукції і, як наслідок – недовикористання експортного потенціалу.

Враховати ці особливості можна тільки за рахунок підвищення ефективності діяльності вертикально інтегрованих структур у металургійній промисловості. Використання стратегії подальшого створення у вітчизняній металургії вертикально інтегрованих структур є економічно обґрунтованою тому що це дозволить підвищити ефективність виробництва за рахунок зниження трансакційних витрат і зменшення непрямого оподаткування проміжної продукції. Це досить важливо для України, так як суттєво вища ресурсо- та енергоємність виробництва сталі нівелює природні переваги вітчизняної металургії та, в умовах наближення цін на сировину та енергоносії до світового рівня і посилення конкурентного тиску з боку нововведених потужностей, здатна суттєво послабити її позиції на глобальному ринку. Так, якщо в ЄС та на нових підприємствах Китаю на тонну сталі (включаючи всі цикли металургійного виробництва) витрачається ~ 24 МДж енергії, то в Україні на 20 % більше - ~ 30 МДж. Коксу на тонну чавуну в ЄС та Китаї витрачають 350-400 кг, в той час як в Україні в півтора рази більше - 520-550 кг, рудної сировини близько 1,6 т, в Україні на 10 % більше, або 1,75 т [10].

Інтеграція дозволить підвищити інвестиційну привабливість як металургійних, так і гірничо-збагачувальних підприємств і, на перспективу, залучити кошти на реінжиніринг основного капіталу підприємств галузі. Ця проблема досить актуальна, тому що зношеність основних фондів в середньому по підприємствах галузі станом на кінець 2009 р. досягнула 75 %, а по окремих підприємствах перевищила 90 %. Ситуація тим більш ускладнюється тим, що останніми роками зростає вартість інвестицій в металургійні проекти.

Доцільність саме вертикальної інтеграції зумовлена тим, що прогнозується подальше зростання цін на залізорудну сировину на 30–50%, коксівного вугілля – на 30–40%, металобрухту – на 10–15%, тарифів на електроенергію – на 15–20%. Створення інтеграційних об'єднань у чорній металургії дозволить забезпечити вітчизняним підприємствам стратегічні конкурентні переваги на зовнішньому ринку.

Література

1. Горошкова Л. А. Особливості інтеграційних процесів у металургії світу / Л. А. Горошкова, М. О. Кулагін // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 1 (5). – С. 145–148.
2. Горошкова Л. А. Взаємозв'язок глобалізаційних процесів у світовій та вітчизняній металургійній галузі / Л. А. Горошкова // Економічний вісник НГУ. – 2010. – № 4.
3. Точілін В. Економічна безпека і ринкова влада / В. Точілін, В. Венгер // Вісник ТНЕУ. – 2008. – № 3. – С. 60–68.
4. <http://www.ukrudprom.com>.
5. Молдован О. О. Вертикальна інтеграція як напрям підвищення конкурентоспроможності чорної металургії України / О. О. Молдован // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 2 (11). – С. 145–151.
6. Власюк Т. О. Державне регулювання ринку залізорудної сировини: зарубіжний досвід та висновки для України / Т. О. Власюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2010. – № 1. – С. 44–55.
7. Белов М. “Метинвест Холдинг”: сталій лидер или диктатор / М. Белов // <http://www.ugmk.info.print/art/120590653.html>
8. <http://www.metinvestholding.com/ua/company/>
9. Оприщенко И. Балансовое совещание: последняя осень кризиса / И. Оприщенко // <http://www.ugmk.info.print/art/1284621804.html>
10. Волошин В. Вертикально інтегровані структури в чорній металургії України: проблеми й перспективи розвитку / В. Волошин, А. Ягмурджи // http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID-39188&print=Y

Надійшла 17.04.2011